

Kokios priežastys gali lemti skaitymo ir rašymo sutrikimų atsiradimą?

1. Nesusiformavusi Dominuojant ranka
2. Nesusiformavusi rankos, akių judesio funkcija.
3. Nesusiformavusi erdvės orientacija.
4. Nesusiformavusi laiko orientacija.
5. Nesusiformavę audiomotoriniai (klausos ir judesio) ryšiai.
6. Nesusiformavę audiovizualiniai (klausos ir vaizdo) ryšiai.
7. Sutrikęs girdimasis suvokimas ir lingvistiniai (kalbiniai) procesai.
8. Nesusiformavusi garsinė analizė ir sintezė.
9. Skurdus žodynas.

7. **Lavinkite girdimąjį suvokimą**
Girdimasis suvokimas – tai gebėjimas skirti ir atpažinti nekalbinius (gyvosios ir negyvosios gamtos) bei kalbinius garsus.
  - Pirmiausia reikia pratinti nustatyti – skambančio, cypiančio žaislo vietą, judėjimo kryptį skirti kelių žaislų skleidžiamus garsus(barbenimą į stalą į knygą, akmenuko ir šakelės tekštelėjimą į vandenį);
  - įsiklausyti į įvairius gamtoje ir buityje sutinkamus garsus, pasiklausyti gyvūnų skleidžiamų garsų, o vėliau ir jų įrašų pamėgdžiojimų;
  - Vėliau reikėtų tarti keletą garsų ir paprašyti, kad vaikas, išgirdęs reikalingą garsą, suplotų rankomis. Kai vaikas išskiria mokomuosius garsus iš daugelio kitų garsų, reikia mokyti juos atpažinti skiemenyse, o vėliau, žodžiuose ir sakiniuose.
8. **Lavinkite garsinės analizės ir sintezės įgūdžius**
Priešmokykliniame amžiuje reikia pradėti garsinės analizės-sintezės pratimus, t. y. įsiklausyti ir pasakyti pirmą žodžio garsą, nustatyti, kurioje vietoje (žodžio pradžioje, viduryje, gale) yra nurodytas garsas, kas prieš jį, ar po jo. Pavyzdžiui, nubraižykite juostą su trimis langeliais, o žodyje išgirdęs reikiamą garsą, vaikas atsistoja ant garso vietą (pradžios, vidurio, galo) žyminčio langelio.

STOP RAŠYMO IR SKAITYMO SUTRIKIMAMS

Skaitymo ir rašymo sutrikimai. Kas tai?

Rašymo ir skaitymo sutrikimai pastebimi, kai vaikas pradeda mokytis mokykloje. Vaikas nesusieja dažniausių raidžių su garsu, neperskaito paprastų sakinių, mato skirtingas raides. Rašydami painioja ar sunkiai skiria ilguosius ir trumpuosius garsus, nes tai susiję su tam tikrais galvos smegenų mechanizmais, su girdimosios informacijos apdorojimo smegenyse trūkumais. Vaikai, girdėdami diktuojamą tekstą arba rašydami savarankiškai, yra nepakankamai jautrūs lietuvių kalboje egzistuojantiems ilgiesiems ir trumpiesiems garsams.

Ar galima tam iš anksto užkirsti kelią?

1. Nustatykite dominuojančią vaiko ranką ir ją lavinkite

Lateralizacija – tai dažnesnio vienos kūno pusės naudojimo (vienos rankos, akies, ausies, kojos) tendencija. Iki ketverių metų vaikas naudoja tiek vieną, tiek kitą ranką arba netgi abi rankas tiems veiksams atlikti, kur reikalinga tik viena ranka. Skaitydamas vaikas turės skirti savo, kitų žmonių ar daiktų dešinę ir kairę. Reikia stiprinti vaiko dažniau naudojamą pusę.

Kad nustatytumėt dominuojančią vaiko pusę, jam liepkite:

žiūrėti pro tualetinio popieriaus ritinėlio galą.; spirti koja kamuolį; mesti monetą į kibirą, esantį maždaug už metro;

Vėliau atlikite pratimus, kurie lavintų dominuojančią ranką.

2. Formuokite rankos, akių judesio funkciją

- **Trafaretų piešimas, įvairūs vėrinėliai** (siuvimo imitacijos veiksmas – lavinantis akies – rankos koordinaciją).
- **Linijų braižymas** (horizontalių, vertikalų, pasvirų. Linijų reikia brėžti vienu judesiu, neatitraukiant pieštuko nuo popieriaus lapo).
- **Figūrų piešimas jungiant taškelius;**
- **Brūkšniavimas** – lygiagrečių linijų braižymas, neperžengiant figūros krašto;
- **Piešinėlių kopijavimas** (nupiešti antrą piešinėlio pusę, kitoje pusėje tokį pat piešinį.);

- **Piešiame ir rašome languotame lape** (languotame lape iš pradžių tik padedame taškus, paskui paryškiname langelio šonines kraštines, po to piešiam figūras)
- **Piešiame ir rašome ant linijos;**
- **Rašome raidžių elementus.**
- 3. Lavinkite orientaciją erdvėje**
- **Skirti kūno dalių erdvinę padėtį.** Skatinti išgirsti, suprasti ir vartoti sąvokas: apačioje, kairėje, dešinėje, priekyje, užpakalyje, viršuje.
- **Nustatyti daikto vietą erdvėje savo atžvilgiu.** Paprašykite vaiko vardinti daiktus, kurie yra prieš jį, už jo, taip pat jo dešinėje ir kairėje.
- **Nustatyti daikto vietą erdvėje.** Pvz. aptarti prekių vietą parduotuvėje (Duona sudėta viršutinėje lentynoje arba išdėliokite sagas ar karoliukus ant stalo, vaikas kitas sagas turi sudėlioti tokia pat tvarka);
- **Nustatyti judėjimo kryptį erdvėje** (pvz, skrenda paukščiai į dešinę, į kairę, aukštyn, žemyn).
- **Nustatyti daikto vietą erdvėje kito objekto atžvilgiu.** Pvz: „Papuškite Kalėdų eglutę žaisliukais ir dovanomis“.
- 4. Lavinkite orientaciją laike**
- Laiko suvokimas - tikrovės reiškinių trukmės, greičio ir nuoseklumo atspindėjimas, padedantis žmogui orientuotis gamtos ir visuomenės įvykiuose.** Mokykime :
- **skirti metų laikus;**
- **mokykite paros dalių pavadinimus** (rytas, diena, vakaras, naktis) ir juos

siekite su atliekamais veiksmais (Kada žmonės miega? Kada valgome pietus?, Kada einame miegoti? ir t.t.)

- **mokykite savaitės dienų pavadinimus** (išvardinti savaitės dienas, pasakyti pirmą ir paskutinę savaitės dieną, nurodyti, kokia savaitės diena bus po antradienio, prieš antradienį, kokia savaitės diena buvo vakar, kokia yra šiandien, kokia bus rytoj ir t.t.).
- 5. Formuokite klausos ir judesio ryšius**
- **Mokykime išgirsti ir daryt** (atkartoti ritmą, nuspalvinti visas raides A, pabraukti trečią žodį ir t.t.)
- 6. Formuokite klausos ir vaizdo ryšius**
- **Raidės ir garso tarpusavio ryšių sudarymas** (išgirdus garsą surasti raidę);
- **Žodžio ir vaizdų tarpusavio ryšių sudarymas** (išgirdus žodį atpažinti veiksmą paveikslėlyje);
- **Frazės ir vaizdų tarpusavio ryšių sudarymas** (pagal išgirstą sakinį parinkti paveikslėlį);
- **Rišlaus teksto ir vaizdų tarpusavio ryšių sudarymas** (pagal tekstą sudėlioti paveikslėlių seriją);
- pakeisti pirmą žodžio garsą ir taip gauti naujų žodžių** (buvo-puvo, kepa-tepa, traukė-braukė ir pan.)

*Lankstinuką parengė Jonišio vaikų lopšelio-
darželio logopedė, specialioji pedagogė Alma
Sinkevičienė*